

УДК: 635.914

SANSEVERIYA (*SANSEVERIA*) O‘SIMLIGINING ISTIQBOLLI TURLARI VA PARVARISHLASH TEXNOLOGIYASI

Xolmurotov Mansur Zaripbayevich

TDAU , O‘rmonchilik va landshaft dizayn kafedrasini mudiri, PhD, dotsent. Toshkent
m.xolmurotov@tdau.uz

Xolmurotov Sherxon Abduxalil o‘gli

TDAU magistranti , O‘rmonchilik va landshaft dizayn kafedrasini, Toshkent
sherxon7373@gmail.com

Egamberdiyev Shaxzod Baxodir o‘g‘li

TDAU tayanch doktoranti, O‘rmonchilik va landshaft dizayn kafedrasini, Toshkent
sh.egamberdiyev@tdau.uz

ANNOTATSIYA

Maqolada Sansevieria (lat. Sansevieria) o‘simligining bioekologiyasi, tarqalish areallari, tabiiy tarqalgan mintaqalari, sistematikasi, introduksiya ko‘rsatkichlarini o‘rganish bo‘yicha ilmiy izlanishlar keltirib o‘tilgan. Sansevieria (lat. Sansevieria) o‘simligi tabiiy holda asosan tropik mintaqalarda tarqalgan bo‘lib XX asrning so‘ngi yillaridan boshlab manzarali belgilari yuqoriligi sababli keng miqyosda introduksiya qilina boshlagan. O‘zbekistonda xona o‘simligi sifatida ekib o‘stiriladi. Xona sharoitida barglari manzarali, kam hollarda gullaydi. Xalqaro ilmiy manbalarda keltirilishicha introduksiya 610 ga yaqin navi bor.

Kalit so‘zlar: *Sansevieria (lat. Sansevieria), bioekologiya, tarqalish areallari, tabiiy tarqalgan mintaqalar, sistematika, introduksiya.*

ПЕРСПЕКТИВНЫЕ ВИДЫ САНСЕВЕРИИ (*SANSEVERIA*) РАСТЕНИЕ И ТЕХНОЛОГИЯ ВЫРАЩИВАНИЯ

Холмуротов, Мансур Зарипбаевич

ТГАУ, заведующий кафедрой лесного хозяйства и ландшафтного дизайна, PhD,
доцент. Ташкент. m.xolmurotov@tdau.uz

Холмуротов Шерхан Абдухалил угли

Магистрант ТГАУ, кафедра лесного хозяйства и ландшафтного дизайна,
Ташкент

sherxon7373@gmail.com

Эгамбердиев Шахзод Бахадир угли

Базовый докторант ТГАУ, кафедра лесного хозяйства и ландшафтного дизайна,
Ташкент.

sh.egamberdiyev@tdau.uz

АННОТАЦИЯ

В статье приводятся научные исследования по изучению биоэкологии, ареалов, природных районов распространения, систематики, показателей интродукции растения Сансевиерия (лат. Sansevieria). Растение Сансевиерия (лат. Sansevieria) в природе распространено преимущественно в тропических регионах и массово интродуцировано с последних лет 20 века благодаря своим высоким декоративным качествам. В Узбекистане культивируется как комнатное растение. В комнатных условиях листья декоративны, цветут редко. По данным международных научных источников, существует около 610 видов интродукции.

Ключевые слова: Сансевиерия (лат. Sansevieria), биоэкология, ареалы, естественно распространенные регионы, систематика, интродукция.

PROMISING SPECIES OF SANSEVERIA (SANSEVERIA) PLANT AND GROWING TECHNOLOGY**Kholmurotov Mansur Zaripbaevich**

TSAU, Head of the Department of Forestry and Landscape Design, PhD, Associate Professor. Tashkent. m.xolmurotov@tdau.uz

Kholmurotov Sherkhan Abdukhalil ugli

TSAU master's degree, Department of Forestry and landscape design, Tashkent
sherxon7373@gmail.com

Egamberdiyev Shakhzod Bakhadir ugli

TSAU base doctoral student, Department of Forestry and landscape design, Tashkent.
sh.egamberdiyev@tdau.uz

ABSTRACT

The article presents scientific research on the study of bioecology, habitats, natural areas of distribution, taxonomy, and indicators of introduction of the Sansevieria plant (lat. Sansevieria). The Sansevieria plant (lat. Sansevieria) is naturally distributed mainly in tropical regions and has been massively introduced since the last years of the 20th century due to its high decorative qualities. In Uzbekistan it is cultivated as a houseplant. In indoor conditions, the leaves are

decorative and rarely bloom. According to international scientific sources, there are about 610 species of introduction.

Key words: *Sansevieria (lat. Sansevieria), bioecology, habitats, naturally distributed regions, taxonomy, introduction.*

Kirish: Texnologiyaning rivojlanishi va yangi kasblarning paydo bo'lishi insonlarning ichki muhitda juda ko'p vaqtini o'tkazishiga olib kelmoqda. Kunlik vaqtning 16-18 soati xona ichida o'tishi odatiy holdek bo'lib qoldi. Bazida bu ko'rsatkich 18-20 soatni tashkil etishi, tabiat va inson munosabatlarini qisqartirmoqda. Shu o'rinda xona havosi tarkibi biz 18-22 soat nafas olishimiz va sog'lom hayot kechirishimiz uchun mosmi degan savol paydo bo'ladi.

Xalqaro tabiatni muhofaza qilish uyushmasining (IUCN) axborotida hozirda 320 ming o'simlik turi mavjudligi, ularning 280 ming turi gulli o'simliklar, 1 mingtasi ochiq urug'lilar, 16 mingga yaqini moxsimonlar, 12 mingga yaqini esa yuksak sporal o'simlik ekanligi takidlangan [54].

Mironnova Y.V. [5] maktabning qishki bog'ida 135 tur, 45 oilaga mansub tropik, subtropik va mo'tadil kenglikdagi o'simliklar koleksiyasi o'rganilib interer fitodezaynda qo'llashni ilmiy asoslagan bunda kuz qish davrida Zamiokulkars (*Zamioculcas*) o'sish bosqichlarini o'rgangan.

Bo'riyev H., Abduraxmonov L., [4] *Sansevera*, sanseveriya yoki "it dumi" – liliyadoshlar oilasiga mansub o'simlik. Afrika va Osiyoning tropik viloyatlaridan keltirilgan. Bir necha turlariekiladi. O'simlikning balandligi 1,2 m, barglari ildiz oldida o'sgan, tik o'suvchi, ola-bula rangda, ildiz poyasi semiz va chirmashuvchi bo'ladi. Gullari oq rangda, yashil tuslari mavjud, xushboy xidli, lekin manzarasi kam, yumshoq naysimon gulbarglarga yig'ilgan. Eski o'simliklarni bo'lish yo'li bilan va barglari orqali ko'paytiriladi. Buning uchun yaxshi pishgan barglar ishlatiladi, ularni 6-8 sm. uzunlikdagi qisimlarga bo'linadi, bunda bargning pasti belgilab olinadi.

Berdiyev E., Egamberdiyev Sh. o'z tajribalarida interyer o'simliklarini o'stirish va parvarishlash bo'yicha tadqiqotlar o'tkazishgan. *Sansevieria* o'simligini xonada o'stirish uchun juda mos bargi manzarali o'simlik sifatida tarflashgan [1,2,3].

Tajriba (tadqiqot) obykti va uslubiyati: Tadqiqotlarimizni xona sharoitida o‘stirish imkoniyati mavjud istiqbolli Sansevieria (lat. Sansevieria) o‘simligi ustida ilmiy izlanishlar olib borildi. Tadqiqotda turkum va vakillaring bioekologik ko‘rsatkichlari kuzatildi va tahlil qilib borildi. O‘simliklarning tabiiy tarqalgan hududlar va introduksion ko‘rsatkichlari taqqoslandi. Indroduksiya jadalligi yillar va hududlar kesimida solishtirildi. Olingan ma’lumotlar taqqoslandi va statistik tahlil natijalari jadval, rasm va diagrammalarda keltirildi.

Tajriba (tadqiqot) natijalari va muhokamasi: Sansevieria (lat. Sansevieria) manzarali bargli o‘simlik bo‘lib, u ko‘pchilik uni qaynona tili, dumsimon o‘simlik, leopard va ilon terisi nomlari bilan atashadi. Xona o‘simligi sifatida o‘zining turli ko‘rinishdagi o‘ziga xos naqshlari va truli rangdagi barglari bilan ajralib turadi. Interyer dizaynida sanseveriyani guruh holda ekish yangicha ko‘rinishni paydo qiladi.

Sansevieria Qushqo‘nmasdoshlar oilasiga tegishli bo‘lib, doimiy yashil ko‘p yillik o‘simlik hisoblanadi. Yovvoyi tabiatda madaniyat Madagaskar orolida, Janubiy Afrikada, Hindistonning subtropik va tropiklarida, Janubi-Sharqiy Osiyoda va Amerika Qo‘shma Shtatlarining janubida o‘sadi. Bu foydali yopiq o‘simliklar uyda yetishtirish juda oson va parvarish qilish shartlari jihatidan oddiy, shuning uchun hatto yangi boshlovchi bog‘bon ham ularga o‘stira oladi. Sansevieria uzoq vaqtgacha o‘z ko‘rinishini saqlab tura oladi. Tadqiqotlarimizda uni 2 hafta davomida qarovsiz qoldirdik. Ushbu muddatdan keyin o‘simlik oldingi holatidan farqi ko‘p sezilmadi. Bu o‘simlikning suvsizlikka chiqamli ekanidan dalolat beradi. Shu sababdan uni barcha turdagi xonodlarda o‘stirish mumkin.

O‘simlik o‘rmalovchi ildiz tizimiga ega, uzunligi 1 metr va undan ham balandroq bo‘lgan zich va chiqamli barg plastinkalaridan tashkil topgan. Barglarning rang palitrasi yashil, jigarrang va sariq ko‘rinishlarga ega. Barg plastinkasi yuzasida rang-barang qo‘shimchalar, chiziqqlar va dog‘lar mavjud. Gullash davrida, och yashil gulbarglari bo‘lgan juda kichik kurtaklardan iborat bo‘lgan silindrsimon poya hosil qiladi. Gullar quyosh botganda ochiladi va nozik vanilin hidiga ega. Gullash oxirida

mayda urug'larga ega sharsimon rezavorlar mevalar pishib yetiladi. Lekin yopiq xona sharoitida sansevierialar juda kamdan-kam hollarda meva beradi.

Sansevieriya turlari. Hammasi bo'lib, fanda Sansevieriyaning 610 ga yaqin navlarini bor. Ularning barchasi barglarning shakli, rangi va uzunligida farqlarga ega. Ulardan faqat 10 tasi xona gullari sifatida etishtiriladi.

Yirik Sanseveriya (*Sansevieria grandis*)- katta o'lchamdagi o'simlik bo'lib, uning ildizidan uchi uchli ikkidan to'rttagacha zich barglari bo'ladi. Har bir barg plastinkasining o'lchamlari 60 x 15 santimetr. Rangi - och yashil dog'lar va chiziqlar ga ega bo'ladi. Barglarning qirralari qizil rangga ega. Gullash davrida ildiz bo'g'zidan 70-80 santimetr unlikdagi vertikal poya o'sadi, unda vaqt o'tishi bilan zich gulband hosil qiladi va kichik oq-yashil gullar paydo bo'ladi.

Nafis Sanseveriya (*Sansevieria gracilis*)- 5-6 santimetr balandlikdagi qalin poyadan o'sadigan go'shtli, tik barglari bo'lgan ko'p yillik o'tsimon o'simlik. Barg plitalarining tuzilishi zich, cho'zilgan uchi bilan to'rtburchaksimon. Barg ko'k-yashil rangga bo'yalgan va ko'ndalang loyqa dog'lar bilan qoplangan bo'ladi.

Giatsinsimon Sanseveriya (*Sansevieria hyacinthoides*) O'simlik 50 santimetr balandlikka ega bo'ladi. Barglari tik, go'shtli, ildiz bo'g'zidan 3-4 bo'lak bo'lib o'sib chiqadi. Barg plastinkalarining uzunligi 15-40 santimetr, kengligi esa 6-8 santimetr. Rangi ochiqroq yon tomonida tor qirrasini oq yoki pushti rangga ega.

Doneer Sanseveriyasi (*Sansevieria dooneri*) - katta qalin poyalarga ega bo'lgan suvli o'simlik bo'lib, undan bir necha o'nlab vertikal barglari o'sadi. Bargalning uzunligi 35-40 santimetrga etadi, kengligi esa atigi 2-3 santimetrga etadi. Barglarning ko'rinishi quyuqroq naqshli to'q yashil rangga ega bo'ladi.

Kirki Sanseveriyasi (*Sansevieria kirkii*) - nisbatan nozik yashil barglari oq chiziqlar va ingichka jigarrang chegarasi bo'lgan siyrak poya bilan ajralib turadigan o'simlik. Jigarrang va qizil-jigarrang barg plastinkalarini hosil qiladi.

Liberiya Sanseveriyasi (*Sansevieria liberica*). Bu o'simlik buta shaklida o'sadi va gorizontal yo'nalishda o'sadigan oltita barglari mavjud keng tanaga ega. Voyaga etgan namunalardagi barglarning uzunligi 1 metrga yetishi mumkin, kengligi esa 8-10

santimetr. Barglarning ko‘rinishi to‘q ranglarda, chiziqlar va notekis dog‘lar bilan qoplangan. Bundan tashqari, tor qizil-jigarrang chegara mavjud.

1-rasm. Sanseveriyaning turli navlari

Uch qatorli Sanseveriya (*Sansevieria trifasciata*)- Bu o‘simlik xonadonlarda neg ko‘p tarqalgan tur hisoblanadi. Uning sariq qirrali yashil rangga ega uzun bo‘yli, uchli barg plastinklari mavjud. Chiziqli barglari bo‘lgan navlari ham bor.

Silindrisimon Sanseveriya (*Sansevieria cylindrica*). Bu o‘simlikning barglari to‘q yashil ranga va parallel kulrang-sariq chiziqlarga ega. Uning barglari tik silindrlarga o‘xshaydi. Uning barglari juda o‘tkir qirrali hisoblanadi. Shuning uchun ular zarar etkazishi mumkin. Shu sababli, o‘simlik bargalari uchli qismi turli vositalar bilan berkitib qo‘yilishi tavsiya etiladi.

Sanseveriya Robusta (*Sansevieria robusta*) To‘q yashil rangga ega yashil chiziqlar hosil qilib o‘sovchi, keng poyaga ega o‘simlik hisoblanadi. Robusta bir nechta kichik turlarga bo‘lingan:

- Qora - tez o‘sadigan nav. Yosh butalarning barglari to‘q yashil rangga ega, eskilari esa qora va kumush rang hosil qilishadi;
- Ko‘k –, och yashil nayzasimon barglari yuqoriga emas, bir necha qatlamlarda yon tomonga o‘sadigan nav. Barglari ko‘k rang hosil qiladi va ustki qismi yog‘li bo‘ladi;
- Qora marjon - barglari turli naqshlar bilan qoplangan xona o‘simligi.

Sanseveriya Futura (*Sansevieria futura*) - Yaqinda seleksionerlar tomonidan etishtirilgan tur, zich o'sadigan barglari va zich poyalarga ega. Hammasi bo'lib, taxminan 9-10 barg bargalari bo'ladi. Ularning barchasi och yashil rangga ega, quyuc yashil chiziqlar va sarg'ish chegara bilan qoplangan. *Sansevieria futura* bir nechta navlarga bo'linadi:

- Futura Superba - sariq qirrali keng, go'shtli barg plastinkalari bo'lgan tur;
- Futura Gold – barglari Futura Superba nikidan bir oz qisqaroq va yashil-oltin rangga bo'yalgan nav;
- Qora oltin - yashil-ko'k rangdagi cho'zilgan ingichka barglari bilan yopiq gul.

Sanseveriya Sensation Bentle (*Sansevieria sensation bentel*) - Bu uzun vertikal barglari bo'lgan juda manzarali o'simlik bo'lib, uning yuzasida uzunlamasina joylashgan kontrastli oq chiziqlar mavjud. Qolgan, chiziqli bo'lmagan qismida dog'lari bor. Barglar keng poyadan 50-60 santimetr balandlikda o'sadi. *Sansevieria Sensation Bentle* - havoni ifloslantiruvchi zarralardan tozalaydigan foydali xona guli. Yorqin yorug'likda yanada rang-barang bo'lib o'sadi.

Zeylanika Sanseveriyasi (*Sansevieria zeylanika*) – gul o'stiruvchilarning sevimli navlaridan biridir. Dastlab, gulda yupqa barglar paydo bo'ladi, ular yillar davomida zichroq bo'lib, chiziqlar va kumush rangli dog'lar bilan qoplanadi. Bunday naqshlar asosan barglarning markazida ko'p bo'ladi. *Sansevieria zeylanika* to'g'ri parvarish qilinsa, 150 santimetrgacha o'sishi mumkin.

Yuruvchi Sanseveriya yoki Pengeukula (*Sansevieria pinguecula*) - Bu o'somlik juda g'ayrioddiy shakli tufayli o'z nomini oldi. Turning poyalari poydevorda emas, balki asosiy magistraldan o'sadigan kurtaklar ustida hosil bo'ladi. Shunday qilib, buta qadam tashlayotganga o'xshaydi. Barg plastinkalari katta, uchi o'tkir va ingichka.

Sanseveriyani ko'paytirish. Ushbu o'simlik ildiz bo'linishi, barg plastinkalari va yon kurtaklar orqali ko'paytirildi. Urug'lardan ko'paytirish juda kam qo'llaniladigan usul bo'lib, ekish uchun urug'lik materialini topish oson emas.

Ildizni bo'lish orqali ko'paytirish. Sanseveriya o'simligini tupini bahorda, o'simlikni yangi tuvakka ko'chirish vaqtida amalga oshirildi. O'simlikni idishdan

ehtiyotkorlik bilan olib, dezinfeksiyalangan o'tkir pichoq bilan har birida kamida bitta o'sish nuqtasi ega bo'lgan bo'laklarga bo'lish zarur bo'ladi. Keyin bu qismlar oldindan tayyorlangan alohida idishlarga ekiladi va iliq joyda saqlanadi. Yangi ekilgan o'simlik muntazam ravishda sug'orib turildi. Ildiz bo'lish orqali ko'paytirish usuli asosan turf axil rangdagi navlar uchun juda samarali hisoblanadi.

2-rasm. Sanseveriya o'simligini ko'paytirish

Barg bilan ko'paytirish. Buning uchun voyaga etgan, o'sib chiqqan o'simlik tanlab olindi. Undan bargni kesib olindi va o'z navbatida 4-5 santimetr uzunlikdagi chiziqlar bilan bo'laklarga bo'lindi. Olingan bo'laklar biroz vaqt havoda qoldiriladi, shundan so'ng ular 45 daraja burchak ostida daryo qumiga yarim qismigacha ko'mildi. Ko'chatlari ekilgan konteynerlar shaffof plyonka yoki shisha bilan yopiladi. Namlik ketishiga qarab sug'orib turiladi. Ekilgan ko'chatlar 40-45 kunda ildiz otdi. Yangi burglar paydo bo'lishi bilan yosh o'simliklar yangi tuvaklarga ekiladi. Barglar orqali ko'paytirish yashil barglari bo'lgan navlarga mos keladi.

Sanseveriya o'simligini parvarishlash.

Yorug'lik. Sanseveriya orasida yorug'lik va soyani yaxshi ko'radigan turlari ham mavjuda. Lekin asosiy turlar yarim soyada joylarda juda yaxshi o'sib rivojlanadi. Quyoshning yetarli yorug'ligi natijasida o'simlik bargalaridagi turli chiziqlar va

naqshlar yaxshi ko‘rinishga ega bo‘lishi kuzatildi. Bahor va yozda uni toza havoga olib chiqish o‘simlik o‘shishiga juda ijobiy yordam beradi. .

Harorat. Sanseveriya - 20-25 ° S haroratda yaxshi o‘sadigan issiqlikni yaxshi ko‘radigan o‘simlik hisoblanadi. Agar hona harorati oshib ketsa, xonani tez-tez ventilyatsiya qilishga zarur bo‘ladi. Qishki davrda o‘simlik salqinlikka muhtoj (11-14 ° C). Qishda, sanseveriya o‘shish sur‘ati sezilarli darajada sekinlashadi va o‘simlik ko‘p namlik va oziqlanishga muhtoj bo‘lmaydi. Qish kunlarida haroratning 10 ° C darajadan pastga tushishiga o‘simlikni kasallanishiga va nobud bo‘lishiga olib keldi.

Havoning namligi. Sanseveriya uchun xonadagi odatdagi namlig yetarli hisoblanadi. O‘simlik suv purkashni talab qilmaydi. Suvga namlangan mato yordamida barglarni vaqti-vaqti bilan changdan tozalash yoki gulga iliq dushni amalga oshirish yetarli hisoblanadi. Faqat ushbu jarayonda suv qattiq emasligiga ishonch hosil qilish zarur, aks holda barglarda tuzli oq rangdagi izlar paydo bo‘ladi.

Sug‘orish rejimiga rioya qilish o‘simlikning normal o‘shishi va rivojlanishining asosiy shartlaridan biridir. O‘simlikni tozalangan yoki yomg‘ir suvi bilan sug‘orishni tavsiya etiladi. Sug‘orishda sovuq suv ishlatish mumkin emas. O‘simlikni sug‘orishda substratning yuqori qatlamini tekshirib ko‘rish va namlik kamayganligiga qarab suv quyish amalga oshiriladi. Yozda sug‘orish haroratga qarab bir yoki ikki marotaba amalga oshiriladi. Sug‘orish honaning havo haroratiga bog‘liq ravishda o‘zgartirib boriladi. Xona qanchalik salqin bo‘lsa, sug‘orish kamroq amalga oshirilishi kerak.

Oziqlantirish. Sanseveriya issiq mavsumda oyiga bir marta oraliqda qo‘shimcha oziqlantiriladi. Buning uchun suyuq shakldagi kaktuslar yoki manzarali bargli o‘simliklar uchun mineral qo‘shimchalardan foydalanish mumkin. Azotli o‘g‘itlarning Sanseveriya uchun talab etilmaydi va qo‘llanilmaydi. O‘g‘itlashda barg rangi va uning ko‘rinishi kuzatilib oziqlantirish miqdori va muttadlari aniqlandi. Gul rangi och tusli bo‘lsa unga oziqlantisih zarur hisoblanadi. Ortiqcha oziqlantirish esa rang-barang barglarni to‘q yashil holga olib keldi.

Ko‘chirib o‘tkazish. Sanseveriya o‘simligi asosan o‘simlik hajmining kattalashib ketish va ildizlarining siqilib qolishini bartaraf etish maqsadida amalga

oshiriladi. Yosh o‘simliklar ikki yilda bir marotaba ko‘chirib o‘tkaziladi. O‘simlikni ko‘chirib o‘tkazish uchun oddiy tuproq mos kelmaydi. Shu boisdan 2: 1: 1 torf, bargli torf va qum aralashmasidan substrat tayyorlandi. Ekishda idishning pastki qismiga drenaj sifatida g‘ovak tarkibga ega g‘isht yoki maxsus vositalardan foydalanildi. O‘simlik ekilgan idishga nisbatan katta o‘lchamga ega bo‘lishi uning ildizlari tuvakning oastki qismidan chiqib ketishi bilan izohlanadi.

Zararkunanda va kasalliklar.

Sansevieria juda kuchli immunitetga ega. Shu sababdan ushbu gul kamdan-kam kasal bo‘ladi. Ushbu o‘simlikni yetishtirishda duch kelishi mumkin bo‘lgan asosiy muammolar quyidagilardir:

1. Barglarda qora dog‘lar paydo bo‘lishi. Bu hodisa gul salqin joyda bo‘lsa va ortiqcha sug‘orish natijasida paydo bo‘ladi.

2. Barglarning sarg‘ayishi yorug‘lik yetishmasligi yoki juda tor idshda o‘stirilishi natijasida paydo bo‘ladi.

3. Barg plastinkalari zaiflashishi va osilgan holda bo‘lishi o‘simlikka yetarli yorug‘lik yetishmasligi belgilari hisoblanadi.

4. Barglarning pastki qismining sarg‘ayishi. Namlikning oshib ketishi va ildiz bo‘g‘zida to‘planib, zamburug‘lar rivojlanishi natijasida yuzaga chiqadi.

3-rasm. Sanseveriya o‘simligida cherish kasalliklari.

Xulosa. Tajribalarimiz natijasida Sanseveiya o‘simligini parvarishlash texnologiya va o‘simlikning o‘ziga hos hususiyatlarini aniqladik.

1. Sanseveiya o‘simligo xona sharoitida juda kam gullaydi yoki umaman gullamaydi. Uning gullari urug‘lanmaydi. Biroq, o‘simlikni yaxshi oziqlantirilganda bir yilda bir marotaba gullash holatlari kuzatildi.

2. Tajribalar natijasida Sansevieria juda yorug‘likni yaxshi ko‘rishi aniqlandi. Shuning uchun gulli idish uchun optimal joy janubga yoki g‘arbga qaragan deraza tanlandi va o‘simlikning o‘sish suratlari 30-50 % foizgacha ko‘tarildi. Shu bilan birga, haroratga nisbatan juda tasirchan emasligi aniqlandi. Tajribalarda salqin havoda o‘simlik yaxshi saqlandi.

3. Kunning issiq vaqtida gulni soya joyga olish yoki quyoshning tik nurlarini berkitish zarur. Ko‘pchilik holatlarda bargning uchki va chetki qismlarida kuyish holatlari kuzatildi.

4. O‘simlik uchun eng salbiy tasir ko‘rsatadigan omil bu suvning turg‘unligi ekanligi aniqlandi. Suv ko‘p saqlanib qolgan tajriba variantlarida chiqish holatlari kuzatildi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Berdiyev, E., & Egamberdiyev, SH. (2020). BENJAMIN FIKUSI VA ELASTIK FIKUS O‘SIMLIKLARINI VEGETATIV KO‘PAYTIRISH. JURNAL AGRO PROTSESSING, 2(4).
2. Egamberdiev, S., & Kholmurotov, M. (2021). Evaluation of rotation of Ficus benjamina types in growing environments. In E3S Web of Conferences (Vol. 284, p. 03008). EDP Sciences.
3. Egamberdiev, S., Kholmurotov, M., Berdiyev, E., Ochilov, T., Oymatov, R., & Abdurakhmonov, Z. (2021). Determination of substrate composition, light, and temperature for interior plant growth. In E3S Web of Conferences (Vol. 284, p. 03015). EDP Sciences.
4. Bo‘riyev H., Abduraxmonov L Gulchilik, 2010.- 165-166-b.
5. Мироннова Й.В. Биологические основы использования фитонцидных растений в озеленении детских учреждений - Белгород – 2011. С. 6-12.
6. <https://www.gbif.org/species/2984588/metrics>
7. <https://www.iucn.org/>